

**Інформаційна довідка
щодо переговорного розділу 23
«Судова влада та основоположні права»
(у контексті ефективності судової системи та боротьби з корупцією)***

***Анотація.** В інформаційній довідці надано загальну характеристику: правового забезпечення ефективності судової системи та боротьби з корупцією в Європейському Союзі (тенденції останніх років); зобов'язань України в межах Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони; основних результатів прогресу України з напрямів ефективності судової системи та боротьби з корупцією, які є складовою 23-го переговорного розділу «Судова влада та основоположні права».*

***Ключова слова:** судова влада, судова система, боротьба з корупцією, переговорний процес, рекомендації Європейської Комісії, право Європейського Союзу, євроінтеграція, імплементація.*

Вступна частина.

Членство в Європейському Союзі (далі – ЄС) – це насамперед адаптація національної правової системи до системи права ЄС. Україна поважає європейські цінності та є послідовною на своєму євроінтеграційному шляху, рішуче налаштованою на виконання рекомендацій європейських інституцій, на забезпечення подальшого прогресу започаткованих реформ.

Верховенство права та повага до прав людини є основними цінностями ЄС.

Фундаментальною реформою для України, без якої неможливий євроінтеграційний трек України, залишається судова реформа. Також важливою на цьому шляху є боротьба з корупцією. Ці два напрями входять до розділу 23 «Судова влада та основоположні права» Кластеру 1 «Основи процесу вступу до ЄС», який відкривається першим. Від успішного виконання зобов'язань України щодо ефективності судової системи та боротьби з корупцією залежить відкриття наступних кластерів переговорної рамки і досягнення, відповідно, євроінтеграційної мети.

Основна частина.

Розділ V «Простір свободи, безпеки та правосуддя» Договору про функціонування Європейського Союзу¹ (далі – Договір; ДФЄС) містить глави, присвячені судовому співробітництву в цивільних, кримінальних справах, що вказує на необхідність забезпечення ефективної судової системи. Боротьба з корупцією перенесена з глави 24 до нової глави Договору, що поставило судову владу і боротьбу з корупцією та організованою злочинністю на вищий рівень. Така зміна пріоритетів значно посилила важелі впливу на антикорупційну політику в нинішній структурі

¹ Консолідовані версії Договору про Європейський Союз та Договору про функціонування Європейського Союзу з протоколами та деклараціями. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_b06#Text

політики ЄС щодо держав-кандидатів на вступ². Лісабонський договір ЄС³ відкрив шлях для формування більш ефективної процедури прийняття рішень у сферах свободи, безпеки та правосуддя, підпорядковуючи їх кращим парламентським і судовим контрольним механізмам. Стаття 83(1) ДФЄС визначає корупцію як один зі злочинів з особливим транскордонним виміром. Стаття 325 Договору передбачає спільне між державами-членами зобов'язання захищати фінансові інтереси ЄС, протидіяти шахрайству, корупції, будь-якій іншій незаконній діяльності.

Основні акти права ЄС у досліджуваній сфері.

Щодо забезпечення *ефективності судової системи*:

Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод⁴;

Європейська хартія про статус суддів та Пояснювальний меморандум DAI/DOC (98)23⁵;

Європейські стандарти щодо незалежності судової влади CDL-JD(2008)002, Study № 494/2008⁶;

Керівні принципи Комітету міністрів Ради Європи щодо механізмів вирішення спорів у режимі онлайн у цивільному та адміністративному судочинстві (2021)⁷;

Директива Європейського Парламенту та Ради 98/5/ЄС від 16 лютого 1998 року про полегшення здійснення адвокатської діяльності на постійній основі в іншій державі-члені, ніж у тій, в якій було отримано кваліфікацію⁸;

Рекомендація CM/Rec(2010)12 щодо суддів: незалежність, ефективність та відповідальність⁹;

Рекомендація CM/Rec(2012)11 щодо ролі прокурорів поза системою кримінальної юстиції¹⁰;

² Книш С. Антикорупційна політика Європейського Союзу: етапи формування, здобутки і перспективи. *Актуальні проблеми правознавства*. 1 (37)/2024. DOI:10.35774/app2024.01.067

³ Лісабонська угода (договір про реформування Європейського Союзу). Інформаційна довідка, підготовлена Європейським інформаційно-дослідницьким центром на запит Комітету Верховної Ради України. URL: <https://infocenter.rada.gov.ua/uploads/documents/29057.pdf>

⁴ Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод. Ратифіковано Законом № 475/97-ВР від 17.07.97. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text

⁵ Європейська хартія про статус суддів та Пояснювальний меморандум DAI/DOC (98)23. Лісабон, 10 липня 1998 року. URL: <https://rm.coe.int/090000168092934f>

⁶ EUROPEAN STANDARDS ON THE INDEPENDENCE OF THE JUDICIARY. Study No. 494/2008. URL: [https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-JD\(2008\)002-e](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-JD(2008)002-e)

⁷ ONLINE DISPUTE RESOLUTION MECHANISMS IN CIVIL AND ADMINISTRATIVE COURT PROCEEDINGS. URL: <https://rm.coe.int/publication-guidelines-and-explanatory-memorandum-odr-mechanisms-in-c/1680a4214e>

⁸ Directive 98/5/EC of the European Parliament and of the Council of 16 February 1998 to facilitate practice of the profession of lawyer on a permanent basis in a Member State other than that in which the qualification was obtained. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A31998L0005>

⁹ Рекомендація CM/Rec(2010)12 щодо суддів: незалежність, ефективність та відповідальність. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_a38#Text

¹⁰ Recommendation on the role of public prosecutors outside the criminal justice system. CM/Rec(2012)11. URL: [https://search.coe.int/cm/#{%22CoEIdentifier%22:\[%2209000016805c9d19%22\],%22sort%22:\[%22CoEValidationDate%20Descending%22\]}](https://search.coe.int/cm/#{%22CoEIdentifier%22:[%2209000016805c9d19%22],%22sort%22:[%22CoEValidationDate%20Descending%22]})

Рекомендація № R(2000)21 Комітету міністрів Ради Європи державам-членам щодо свободи здійснення професії адвоката¹¹;

Модельний кодекс поведінки європейських адвокатів (2021)¹²;

Рекомендація Rec(2001)2 щодо проєктування та перепроєктування судових систем та правових інформаційних систем в економічно ефективний спосіб¹³;

Рекомендація № R(2000)21 про свободу здійснення професії адвоката¹⁴;

Рекомендація № R (93)1 Комітету міністрів Ради Європи державам-членам про ефективний доступ до закону і правосуддя для найбільш вразливих верств населення¹⁵;

Рекомендація № R (86)12 стосовно заходів щодо запобігання та зменшення надмірного навантаження на суди¹⁶;

Рекомендація № R (81)7 про заходи, що полегшують доступ до правосуддя¹⁷.

У сфері боротьби з корупцією:

Кримінальна конвенція про боротьбу з корупцією¹⁸;

Цивільна конвенція про боротьбу з корупцією¹⁹;

Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти корупції²⁰;

Директива (ЄС) 2017/1371 від 05.07.2017 про боротьбу з шахрайством, спрямованим проти фінансових інтересів Союзу, кримінально-правовими засобами²¹;

Директива (ЄС) 2018/1673 від 23.10.2018 про боротьбу з відмиванням грошей кримінально-правовими засобами²²;

¹¹ Recommendation of the Committee of Ministers to member States on the freedom of exercise of the profession of lawyer. No R (2000) 21. URL: http://demo.paragraf.rs/demo/combined/Old/t/2008_12/t12_0008.htm

¹² Model Code of Conduct for European Lawyers. 2021. URL: https://www.ccbe.eu/fileadmin/speciality_distribution/public/documents/DEONTOLOGY/DEON_CoC/EN_DEONTO_2021_Model_Code.pdf

¹³ Рекомендація Rec(2001)2 щодо проєктування та перепроєктування судових систем та правових інформаційних систем у економічно ефективний спосіб. URL: https://hcj.gov.ua/sites/default/files/field/rec_2001_2_2001_02_28.pdf

¹⁴ Рекомендація № R (2000) 21 Комітету міністрів державам-членам про свободу професійної діяльності адвокатів. URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/R_2000_21_2000_10_25.pdf

¹⁵ Рекомендація № R (93) 1 Комітету міністрів Ради Європи державам-членам про ефективний доступ до закону і правосуддя для найбільш вразливих верств населення. URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/R_93_1_1993_01_08.pdf

¹⁶ Рекомендація № R (86) 12 Комітету міністрів Ради Європи державам-членам щодо заходів з попередження і зменшення надмірного робочого навантаження в судах. URL: <https://court.gov.ua/userfiles/06.pdf>

¹⁷ RECOMMENDATION No. R (81) 7 OF THE COMMITTEE OF MINISTERS TO MEMBER STATES ON MEASURES FACILITATING ACCESS TO JUSTICE. URL: <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=090000168050e7e4>

¹⁸ Кримінальна конвенція про боротьбу з корупцією. Ратифіковано 18.10.2006. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_101#Text

¹⁹ Цивільна конвенція про боротьбу з корупцією. Ратифіковано 16.03.2005. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_102#Text

²⁰ Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти корупції. Ратифіковано 18.10.2006. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_c16#Text

²¹ Директива (ЄС) 2017/1371 Європейського Парламенту та Ради від 5 липня 2017 року про боротьбу з шахрайством, спрямованим проти фінансових інтересів Союзу, кримінально-правовими засобами. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_008-17#Text

²² Directive (EU) 2018/1673 of the European Parliament and of the Council of 23 October 2018 on combating money laundering by criminal law. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2018/1673/oj/eng>

Директива (ЄС) 2019/1937 від 23.10.2019 про захист осіб, які повідомляють про порушення законодавства Союзу²³.

Рівень імплементації в законодавстві України актів права ЄС щодо ефективності судової системи та боротьби з корупцією.

У рамках співробітництва у сфері юстиції, свободи та безпеки співробітництво, з-поміж іншого, спрямоване на зміцнення судової влади, підвищення її ефективності, гарантування її незалежності та неупередженості й боротьбу з корупцією (статті 14, 22 Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони²⁴ (далі – Угода про асоціацію)). У Звіті про виконання Угоди про асоціацію²⁵ за напрямом «Юстиція, свобода, безпека, права людини» за 2023 рік відмічено 92 % його виконання та 64 % виконання Верховною Радою України своїх зобов'язань. Стан реформування судової системи та боротьби з корупцією відображено у скринінгових звітах Європейської Комісії (далі – ЄК) 2023, 2024 рр.²⁶. Досягнення України в цих напрямках оцінені як позитивні.

На забезпечення *ефективності судової системи* спрямовані такі напрями рекомендацій ЄК:

- Вдосконалення конституційної процедури відповідно до рекомендацій Венеціанської комісії 2021 року;
- Удосконалення і запуск процедури відбору суддів на основі оновлених механізмів;
- Забезпечення передбачуваності, сталості та відкритості дисциплінарної практики щодо суддів;
- Боротьба з корупцією в судовій владі;
- Удосконалення розгляду кримінальних проваджень Вищим антикорупційним судом;
- Цифровізація судової системи і правосуддя;
- Реформування адміністративного судочинства;

²³ Directive (EU) 2019/1937 of the European Parliament and of the Council of 23 October 2019 on the protection of persons who report breaches of Union law. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32019L1937>

²⁴ Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text

²⁵ Звіт про виконання Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом за 2023 рік. URL: <https://eu-ua.kmu.gov.ua/wp-content/uploads/Zvit-pro-vykonannya-Ugody-pro-asotsiatsiyu-mizh-Ukrayinoyu-ta-YEvropejskym-Soyuzom-za-2023-rik.pdf>

²⁶ COMMISSION STAFF WORKING DOCUMENT Ukraine 2023 Report. Accompanying the document Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. URL: https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/ukraine-report-2023_en?prefLang=uk; COMMISSION STAFF WORKING DOCUMENT Ukraine 2024 Report. Accompanying the document Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. URL: https://enlargement.ec.europa.eu/document/download/1924a044-b30f-48a2-99c1-50edeac14da1_en?filename=Ukraine%20Report%202024.pdf

*Дослідницькою службою ведеться робота по підготовці Путівника законодавчих змін щодо забезпечення правопорядку в Україні (у контексті переговорних розділів 23, 24, 31), в якому планується відобразити парламентську роботу щодо законодавчого забезпечення рекомендацій ЄК.

- Посилення інституційних спроможностей органів прокуратури;
- Оптимізація виконання судових рішень;
- Реформування адвокатури.

На забезпечення *боротьби з корупцією* спрямовані такі напрями рекомендацій ЄК:

- Посилення інституційної спроможності антикорупційних органів, уточнення повноважень щодо перевірки декларацій;
- Удосконалення захисту викривачів корупції;
- Забезпечення відповідності законодавства щодо боротьби з відмиванням грошей стандартам у сфері запобігання та боротьби з легалізацією (відмиванням) коштів та фінансуванням тероризму, зокрема стандартам Групи з розроблення фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей (FATF);
- Мінімізація корупційних ризиків у процесах планування розроблення та прийняття нормативно-правових актів; забезпечення прозорості діяльності органів державної влади, їх посадових і службових осіб у взаємодії з інституціями громадянського суспільства та бізнесу;
- Імплементация положень Конвенції ОЕСР щодо боротьби з хабарництвом, впровадження додаткових запобіжників протидії корупції
- Обмеження надмірного впливу олігархів на економічне, політичне та суспільне життя.

Статистична інформація щодо імплементатії переговорного розділу 23 відповідно до Звіту України за результатами проведення первинної оцінки стану імплементатії актів права Європейського Союзу (acquis ЄС) за 2023 рік є такою (Рис. 1²⁸), інформація за звітним періодом за 2024 рік – Рис. 2²⁹:

Рис. 1.

²⁸ Звіт України за результатами проведення первинної оцінки стану імплементатії актів права Європейського Союзу (acquis ЄС) за 2023 рік. URL: https://eu-ua.kmu.gov.ua/wp-content/uploads/Zvit_UA.pdf

²⁹ Звіт про виконання Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом за 2024 рік. URL: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/evropejska-integraciya/vikonannya-ugodi-pro-asociaciyu/zviti-pro-vikonannya-ugodi-pro-asociaciyu>

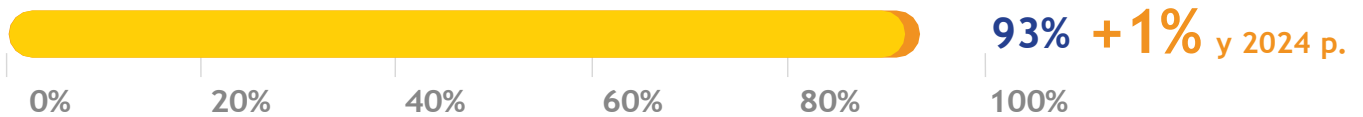

Рис. 2

Судова система і боротьба з корупцією є розділами (3, 4), які охоплені Компонентом I Ukraine Facility³⁰. Реформами, що проводитимуться в рамках цього Компонента, є: посилення підзвітності, доброчесності та професіоналізму судової влади; виконання судових рішень; цифровізація судової системи; реформа прокуратури; розвиток інституційної спроможності антикорупційної інфраструктури; удосконалення законодавчої бази для більш ефективної боротьби з корупцією; запобігання відмиванню коштів.

Стан виконання зобов'язань за Планом для Ukraine Facility у I–II кварталах 2025 року щодо: збільшення кадрового складу ВАКС; перегляду декларацій доброчесності суддів та процедури їх перевірки; реформування Національного агентства з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів, є таким (Табл. 1–3)³¹:

Таблиця 1

ЗБІЛЬШЕННЯ КАДРОВОГО СКЛАДУ ВИЩОГО АНТИКОРУПЦІЙНОГО СУДУ (розділ 4. Боротьба з корупцією та відмиванням грошей)

МОНІТОРИНГ РЕАЛІЗАЦІЇ

ВИКОНАНО: У ПРОЦЕСІ ВИКОНАННЯ:

- ✓ Триває конкурс на посади суддів ВАКС (з 01 березня 2024 року).
- ✓ Рішенням ВРП «Про визначення кількості суддів у Вищому антикорупційному суді» від 26.09.2023 № 930/0/15023³² збільшено чисельність суддів до 63 (60%). Наказом ВАКС від 11.03.2025 № 152/к³³ оголошено добір на формування кадрового резерву апарату ВАКС (збільшення на 40%). ВАКС як суд першої інстанції та Апеляційна палата ВАКС очікують на відбір та призначення нових 25 суддів. Набір персоналу ВАКС відбуватиметься після закінчення конкурсу та призначення нових суддів (орієнтовно III квартал 2025 року).

Таблиця 2

РЕФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО АГЕНТСТВА З ПИТАНЬ ВИЯВЛЕННЯ, РОЗШУКУ ТА УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ, ОДЕРЖАНИМИ ВІД КОРУПЦІЙНИХ ТА

³⁰ План для Ukraine Facility на 2024-2027 роки. URL: <https://www.ukrainefacility.me.gov.ua/wp-content/uploads/2024/03/plan-ukraine-facility.pdf>

³¹ Путівник Плану для Ukraine Facility (огляд за I та II квартали 2025 року). Дослідницька служба Верховної Ради України.

³² Про визначення кількості суддів у Вищому антикорупційному суді : рішення Вищої ради правосуддя від 26.09.2023 № 930/0/15023. URL: <https://hcj.gov.ua/doc/doc/40953>

³³ Про оголошення добору для формування кадрового резерву Апарату Вищого антикорупційного суду : наказ від 11.03.2025 № 152/к. URL: https://court.gov.ua/storage/portal/hcac/documents/orders/11.03.2025_152_k.pdf

ІНШИХ ЗЛОЧИНІВ (розділ 4. Боротьба з корупцією та відмиванням грошей)

МОНІТОРИНГ РЕАЛІЗАЦІЇ

У ПРОЦЕСІ ВИКОНАННЯ:

- ✓ 12 лютого 2025 року проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення інституційної спроможності Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів, та вдосконалення механізмів управління активами» (реєстр. № 12374-д від 10.02.2025) прийнято за основу із доопрацюванням положень.

Таблиця 3

НАБРАННЯ ЧИННОСТІ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ПЕРЕГЛЯД ДЕКЛАРАЦІЙ ДОБРОЧЕСНОСТІ СУДДІВ ТА ПРОЦЕДУРУ ЇХ ПЕРЕВІРКИ (розділ 3. Судова система)

МОНІТОРИНГ РЕАЛІЗАЦІЇ

У ПРОЦЕСІ ВИКОНАННЯ:

- ✓ Планується внесення Урядом законопроекту щодо уточнення змісту декларацій доброчесності, підстав початку перевірки; збільшення часового періоду, який охоплює перевірка; конкретизації механізмів та строків проведення перевірки, прав та обов'язків фізичних і юридичних осіб, залучених до процесу перевірки, правових наслідків перевірки – заплановано на квітень 2025 року (пункт 235 Плану пріоритетних дій Уряду на 2025 рік³⁴).

Актуальні тенденції розвитку законодавства ЄС у сфері судової влади та боротьби з корупцією.

Україна представлятиме Дорожню карту у сфері верховенства права, яка визначатиме процес подальших трансформацій за цією сферою та виконання зобов'язань України у контексті євроінтеграції. Цей документ охоплюватиме питання удосконалення правової, стратегічної та інституційної бази для боротьби з організованою злочинністю; зміцнення міжвідомчої співпраці; посилення антикорупційних механізмів; співпраці з державами-членами ЄС та агенціями ЄС у сфері юстиції та внутрішніх справ; забезпечення надійної практики розслідувань, судових переслідувань і винесення вироків у всіх сферах тяжких злочинів та організованої злочинності, а також відмивання грошей, включно з паралельними фінансовими розслідування та конфіскацією активів³⁵. Затвердження дорожньої карти є умовою для відкриття Кластера 1 «Основи процесу вступу до ЄС»

³⁴ План пріоритетних дій Уряду на 2025 рік : затверджений розпорядженням Кабінету Міністрів України від 18 лютого 2025 року № 131-р. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennia-planu-priorytetnykh-dii-uriadu-na-2025-rik-180225-131r>

³⁵ EUUA. У Києві представили стратегічні напрями трансформацій, визначені у дорожніх картах для вступу в ЄС. URL: <https://eu-ua.kmu.gov.ua/news/u-kyievi-predstavlyly-strategichni-napryamy-transformatsij-vyznacheni-u-dorozhnikh-kartah-dlya-vstupu-v-yes/>

(Fundamentals), що охоплює розділи 23 «Судова влада та основоположні права» і 24 «Юстиція, свобода та безпека», а прогрес у її виконанні визначатиме динаміку переговорного процесу України.

Ключовими напрямками реформ у межах цих розділів, зокрема, є:

судова система: посилення ефективності судової системи та прокуратури; якість та ефективність правосуддя; незалежність та неупередженість судової системи та системи прокуратури; вдосконалення правничої освіти; навчання суддів та прокурорів; адвокатура, виконання судових рішень та альтернативне вирішення спорів;

боротьба з корупцією: стратегічні та інституційні основи антикорупційної політики; запобігання корупції; притягнення до відповідальності за корупцію; аудити діяльності спеціалізованих антикорупційних органів; антикорупційний мейнстрімінг.

Окрім того, необхідно зважати на «тенденцію зміни парадигми європейської інтеграції з наднаціонального об'єднання до наддержавного об'єднання з особливим конституційним ладом та унікальною правовою системою. Вбачається, що етап правової інтеграції змінюється на етап правової імплементації права ЄС у національні правові системи через практику Суду ЄС та функціонування національних судів»³⁶. Практика національних судів України свідчить про започаткування процесу судового застосування не лише положень Угоди про асоціацію, а й практики Суду ЄС. Це відіграє важливу роль у світлі перспектив України щодо членства в ЄС, а також для наближення українського законодавства до європейського.

Також слід зазначити, що на досягнення спільних європейських *антикорупційних стратегій* спрямовані пропозиції, представлені Європейською Комісією в Комунікації 3 травня 2023 р. щодо боротьби з корупцією в ЄС і в усьому світі, що ознаменувала початок сучасного етапу історії антикорупційної політики ЄС. Цей документ засвідчив перехід ЄС до більш активної та злагодженої роботи у сфері запобігання та подолання корупції на внутрішньому та зовнішньому рівнях³⁷. Антикорупційні пропозиції Європейської Комісії як проект нової Директиви про протидію корупції в ЄС³⁸ передбачають: підвищення обізнаності про корупцію за допомогою інформаційних кампаній, досліджень та освітніх програм для зменшення корупційних ризиків і правопорушень; стандартизацію визначень кримінальних правопорушень, які переслідуються як корупційні, щоб включити до них не лише

³⁶ Камінська І. В. Судова система ЄС: гносеологічні засади функціонування і розвитку. *Часопис Київського університету права*. 2020. № 1. DOI: 10.36695/2219-5521.1.2020.07. URL: file:///C:/Users/User/Downloads/wps_download/253-%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96-487-1-10-20200608.pdf

³⁷ Книш С. Вказана праця.

³⁸ Proposal for a DIRECTIVE OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL on combating corruption, replacing Council Framework Decision 2003/568/JHA and the Convention on the fight against corruption involving officials of the European Communities or officials of Member States of the European Union and amending Directive (EU) 2017/1371 of the European Parliament and of the Council. COM/2023/234 final. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:52023PC0234>

хабарництво, а й незаконне привласнення, зловживання впливом, зловживання службовим становищем, перешкоджання здійсненню правосуддя та незаконне збагачення, пов'язане з корупційними злочинами. Зокрема, пропонується: щоб усі злочини, передбачені Конвенцією ООН проти корупції, були визнані корупційними злочинами; запровадити більш жорстку кримінальну відповідальність за корупційні правопорушення, гармонізацію покарань, обтяжуючих та пом'якшуючих обставин в ЄС; створення спеціального режиму санкцій у рамках Спільної зовнішньої та безпекової політики, спрямованих на боротьбу з глобальною корупцією у великих розмірах; посилення взаємодії правоохоронних органів, органів державної влади, фахівців-практиків, громадянського суспільства та інших зацікавлених сторін із метою створення антикорупційної мережі Європейського Союзу; запровадити ефективні правила доступу громадськості до відповідної інформації, управління конфліктами інтересів у державному секторі, перевірки активів державних службовців та регулювання взаємодії між приватним і державним секторами; забезпечення достатніх ресурсів і підготовки кадрів для органів, відповідальних за запобігання та боротьбу з корупцією; визначити правила етики, доброчесності та прозорості, неухильне дотримання яких є запорукою нульової толерантності інституцій ЄС до корупції; закріпити зобов'язання держав-членів забезпечити можливість швидкого зняття привілеїв та імунітету під час розслідування корупції за допомогою законодавчо встановленого, ефективного і прозорого процесу; запровадження базових правил щодо строків давності для забезпечення достатнього часу для притягнення до відповідальності за корупційні злочини.

Висновки.

Ефективна судова система та боротьба з корупцією є фундаментальними категоріями в переговорному процесі щодо розширення ЄС. Позитивні досягнення у цих напрямках відкривають державі-кандидату шлях до вступу в ЄС. Саме судова влада (судова система) і боротьба з корупцією, поряд з основоположними правами, виокремлюються в різного роду стратегічних, програмних (зобов'язуючих) документах як основні цінності демократичних держав і Союзу.

Україна має значні успіхи в побудові ефективної судової системи і боротьбі з корупцією (за розділом 23 «Судова влада та основоположні права»), що підтверджується національними моніторинговими звітами і звітами європейських партнерів.

Проте, залишаються на порядку денному питання виконання деяких рекомендацій, пов'язаних з: оптимізацією мережі судів, системи управління судами та суддівського врядування; удосконаленням процедури навчання та добору суддів; реформуванням системи адвокатури; запровадженням прозорості процедури відбору для всіх членів Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії прокурорів відповідно до рекомендацій GRECO; функціонуванням системи випадкового розподілу справ між прокурорами; оцінюванням прокурорів із залученням органів управління прокуратури; подальшим розвитком спроможності антикорупційної інфраструктури та відповідності її роботи міжнародним стандартам; оптимізацією розслідування корупційних кримінальних правопорушень та кримінальних правопорушень,

пов'язаних із корупцією; створенням умов для економічно ефективного й корупційно невразливого управління арештованими активами шляхом перезавантаження АРМА; продовженням узгодження законодавства з нормами Конвенції ОЕСР про боротьбу з хабарництвом та рекомендаціями Ради ОЕСР, включаючи реформу корпоративної відповідальності, та ін.

Виконання вказаних рекомендацій відображатиме стан імплементації законодавства ЄС у розглядуваних сферах у національну правову систему.

*Дослідницька служба
Верховної Ради України*

**Цей документ підготовлений Дослідницькою службою Верховної Ради України як довідковий інформаційно-аналітичний матеріал. Інформація та позиції, викладені в документі, не є офіційною позицією Верховної Ради України, її органів або посадових осіб. Цей документ може бути цитований, відтворений та перекладений для некомерційних цілей за умови відповідного посилання на джерело.*